

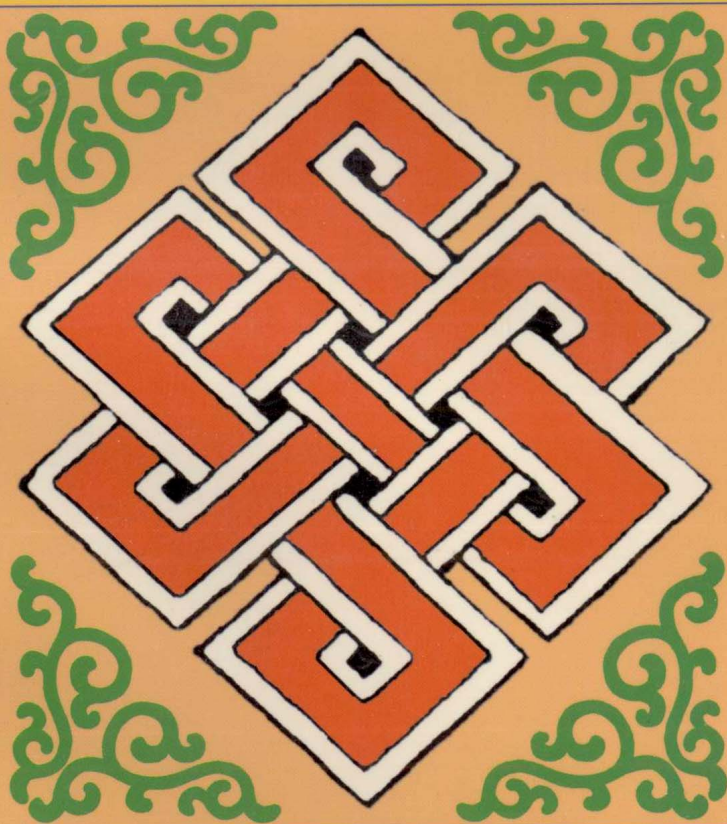
བོད་ཡིག་གི་ཐུགས་ཕྱིན་དེ།

(ལྷ་སའི་སྐད།)

藏文拼音教材

(拉萨音)

周季文编

མི་རིགས་པ་རྒྱུ་ཁང་།

བོད་ཡིག་གི་ཐོས་སྒྲུབ་སྒྲིབ་དེབ།

(ལྷ་སའི་སྐད།)

藏文拼音教材

(拉萨音)

周季文编

ཨི་རིག་མ་དཔེ་ཐུན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

藏文拼音教材:拉萨音:汉、藏文/周季文编. —北京:
民族出版社, 2001. 2 重印

ISBN 7—105—02577—8

I. 藏… II. 周… III. 藏语—语言—语言教学—教材
IV. H214.1

中国版本图书馆 CIP 数据核字(95)第 22663 号

民族出版社出版发行 各地新华书店经销

民族印刷厂排版 迪鑫印刷厂印刷

1983 年 10 月第 1 版 2001 年 2 月北京第 4 次印刷

开本:787×1092 毫米 1/32 印张:4.25

印数:30001—33000 册 定价:4.50 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(总编室电话:64212794;发行部电话:64211734)

前 言

本教材是为大学本科藏语文专业一年级藏语文课编写的，主要适合于非藏族学生初学藏语文用，已会藏语的藏族学生也可以用。

本教材共19课，根据藏文拼音规律安排次序，分为五个单元：一、辅音字母和元音符号（第1——2课），二、后加字（第4——7课），三、下加字（第9——11课），四、上加字（第12——14课），五、前加字（第15——17课）。单元之间还插有三课“连读变音”，最后有一课拼音总结。

本教材所讲的藏语语音和藏文读音都是拉萨音。

学完本教材后，可以掌握全部藏文拼音规则，即能够按拉萨音拼读藏文的任何一个音节，学会藏文印刷体的读和写，同时，也可以掌握藏语拉萨话的整个语音系统，还可以学到370个左右的生词，为进一步学习藏语文打下基础。

讲授本教材，约需60——80学时。

本教材由周季文副教授负责编写，格桑居冕副教授审订。限于我们的水平，一定还有许多缺点和问题，请读者批评指正。

中央民族学院少数民族语言文学系
藏语文教研室

1982年6月

འགོ་བརྒྱད

[illegible]

སྤྱི་པ་དེ་པ་འདྲི་ཞིང་ཕྱི་པ་འཛིན་སྤྱི་པ་ཆན་པུ་དགུ་ཡོད། དེ་ཆོ་ཞི་གྱི་
 རིམ་ཐུག་ཆུལ་ནི་པོ་དེ་ཡིག་གི་སྤྱི་པ་ཕྱི་དེ་ལྟངས་ལྟར་ལྷོ་ཆན་ལྟར་བྱ་ནས་.....
 བཟུགས་ཡོད་པ་གཤམ་གསལ། དང་པོ། གསལ་ཕྱི་དང་དབྱངས་ཡིག་གི་སྤྱི་པ་
 (སྤྱི་པ་ཆན་དང་པོ་ནས་གཉིས་པའི་བར་)། གཉིས་པ། རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་འི་
 སྤྱི་པ་(སྤྱི་པ་ཆན་བཞི་པ་ནས་བདུན་པའི་བར་)། གཟུམ་པ། འདྲེན་ཆན་གྱི་ཡི་
 གེ་འི་སྤྱི་པ་(སྤྱི་པ་ཆན་དགུ་པ་ནས་བཅུ་གཅིག་པའི་བར་)། བཞི་པ། མགོ་ཆན་
 གྱི་ཡི་གེ་འི་སྤྱི་པ་(སྤྱི་པ་ཆན་བཅུ་གཉིས་པ་ནས་བཅུ་བཞི་པའི་བར་)། ལྷ་པ།
 འཕྲལ་ཆན་གྱི་ཡི་གེ་འི་སྤྱི་པ་(སྤྱི་པ་ཆན་བཅོ་ལྷ་པ་ནས་བཅུ་བདུན་པའི་བར་)
 བཅས་ལྷོ་ཆན་ལྟར་བྱ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ལྷོ་ཆན་དང་ལྷོ་ཆན་གྱི་བར་མཆན་ས་
 ལྷ་བཟུམ་སྤྱི་པ་ཕྱི་དེ་སྤྱི་པ་སྤྱི་པ་འཇུག་ཆུལ་སྤྱི་པ་སྤྱི་པ་ཆན་གཟུམ་པུག་.....
 ཡོད་པ་དང་། མཇུག་གི་སྤྱི་པ་ཆན་དེ་ནི་སྤྱི་པ་ཕྱི་དེ་ལྟངས་ཐུགས་པ་འཛིན་ས་
 བུས་པ་ཞིག་ཡིན།

སྤྱོད་དེའི་འདི་ནང་དུ་བཞད་པའི་པོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་གདངས་དང་པོད་...
ཡིག་གི་སྒྲ་སྒྲིག་སྤངས་ཚང་མ་ལྟ་སའི་སྐད་ཡིན།

སྤྱོད་དེའི་ཉིད་སྤངས་ཟིན་ཆེས་པོད་ཡིག་གི་སྒྲ་སྒྲིག་ཕྱིད་སྤངས་ཚང་
མ་ཁོང་དུ་ཆུད་བྱུང་པ་ལྟེ། ལྟ་སའི་སྐད་ལྟར་པོད་ཡིག་གི་སྒྲ་ཆིག་གང་འདྲ་ཞིག་
ཡིན་ཅུང་ཚང་མ་སྒྲིག་སྒྲིག་བྱུང་པ་དང་། པོད་ཡིག་དབྱ་ཅན་འབྲི་སྒྲིག་
ཤེས་བྱུང་པར་མ་ཟད། ལྟ་སའི་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་གདངས་མ་ཚང་ཁོང་དུ་ཆུད་བྱུང་ལ།
ཆིག་གསར་ཡང་ 370 ཡས་མས་ཅམ་ཤེས་ཏེ་གོམ་གང་མདུན་སྒྲིག་གིས་པོད་ཀྱི་
སྐད་ཡིག་སྤྱོད་སྒྲིག་ཕྱིད་སྤངས་མང་གཞི་འདིར་བྱུང་ངེས་ཡིན།

སྤྱོད་དེའི་འདི་འབྲི་སྒྲིག་ནི་ཡལ་ཆེར་ཆུ་ཆོད་དུག་ཅུ་ནས་བརྒྱད་ཅུ་...
པར་དགོས།

སྤྱོད་དེའི་འདི་ནི་ཅའོ་ཤྱུ་གཞོན་པ་ཤྱུ་ཅི་ལུན་གྱིས་འགན་ཁུར་ནས་...
ཅོམ་སྒྲིག་བྱས་པ་དང་། ཅའོ་ཤྱུ་གཞོན་པ་སྐལ་བཟང་འགྱུར་མེད་གྱིས་བྱ་དག་
བཏང་བ་ཡིན། ང་ཆའི་ཆུ་ཆོད་དམའ་བའི་སྤངས་གྱིས་སྒྲིག་དང་ནོར་འབྲུལ་
མང་པོ་ཡོད་ངེས་ལ། སྒྲིག་པ་པོ་ཆོས་སྒྲིན་བརྗོད་དང་དག་བཅས་གནང་རྒྱས་
གནང་།

ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་སྤྱོད་བྱ་ཆེན་ཆའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་
ཡིག་དང་ཅོམ་རིག་ཆན་ཁག་པོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྤྱོད་དབྱུང་ཁང་ནས།

1982 ལོའི་ཟླ་ 6 པར།

目 录

第一课	辅音字母	1
第二课	元音与拼音	7
第三课	连读变音 (一)	12
第四课	后加字 (一)	16
第五课	后加字 (二)	22
第六课	后加字 (三)	27
第七课	后加字 (四)	32
第八课	连读变音 (二)	36
第九课	下加字 (一)	42
第十课	下加字 (二)	46
第十一课	下加字 (三)	50
第十二课	上加字 (一)	54

第十三课	上加字 (二)	59
第十四课	上加字 (三)	64
第十五课	前加字 (一)	68
第十六课	前加字 (二)	75
第十七课	前加字 (三)	80
第十八课	连读变音 (三) 与音节连写	86
第十九课	拼音总结	90
附录一	发音器官示意图	99
附录二	藏语拉萨话音位系统	100
附录三	语音和文字对照表	107
附录四	词汇表	111
附录五	藏文手写体	121
附录六	藏文与转写符号对照表	125
附录七	按拼音规律排列的字母表	127

第一课 辅音字母

一、三十个辅音字母 (གསལ་བྱེད)

藏文有三十个辅音字母：

ཀ gaf ཁ kaf ག kav ང ngav

ཅ jaf ཆ qaf ཇ qav ཉ nyav

ད daf ཇ taf ཉ tav ཏ nav

བ baf ད paf ཇ pav མ mav

ཅ zaf ཆ caf ཇ cav ཉ wav

ཞ xav ཇ sav ཉ av ཏ yav

ར rav ལ lav ཤ xaf ས saf

ཏ haf ཏ af

1. 辅音字母都能单成音节，单成音节时，发音都带有元音a。
2. 辅音字母单成音节时，都带有固定的声调：14个读高调，16个读低调。
3. 辅音字母单成音节时的发音就是它的名称。

二、 例 词

1. ཁ 嘴，口	8. ཁྲ 疼(刺疼)〈动〉
2. ཁྱ 我	9. ཁྱ 吃〈现、未〉
3. ཁོ 双，对	10. ཁོ 单的
4. ཁྱ 茶	11. ཁྱ 山羊
5. ཁྱ 鱼	12. ཁྱ 山(有路的山)
6. ཁྱ 现在	13. ཁྱ 肉
7. ཁྱ 病，疼〈动〉	14. ཁྱ 地，土

三、 写 法

1. 藏文有印刷体和手写体之分，手写体又可分几种(见附录五)。
这里只介绍印刷体的笔顺。

藏文印刷体笔顺表

一 ㄣ ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ
一 ㄣ ㄣ ㄣ	一 ㄣ ㄣ ㄣ ㄣ

2. 标点——音节连写时，音节之间用小点(ཨླ)隔开，句子的末尾或句中需要停顿的地方不用小点而用一竖道(།)，但有两个例外：

- ① 句尾或停顿的前面的最后一个字母是ྱ、ྲ时，则不写小点也不写竖道。
- ② 句尾或停顿的前面的最后一个字母是ེ时，则既要写小点也要写竖道。例如：

ཀྱ་ཏྲ་གྱ་ེ།	ཅ་ཆ་ེ་ཉ།	ཉ་མ་ད་ན།
པ་ལ་བ་མ།	ཅ་ཆ་ེ་ལ།	ན་མ་ལ་ཡ།
ར་ལ་གྱ་ས།	ཉ་ཡ།	
ས་ཆ།	ཉ་ག།	ར་ག།

四、语文知识

1. 语音——语言的声音叫“语音”。它是由人的发音器官发出来的，它能表达意义。（发音器官示意图见附录一）
2. 文字与音标——文字和音标都是纪录语言的书写符号。拼音文字的字母虽然也纪录语音，但字母和音素常不一致，同一字母可代表不同的音素，同一音素可用不同的字母来代表；有的一个字母可以代表几个音素，有的几个字母代表一个音素（这些现象，有的是制造文字时就如此，有些是由于历史的发展，语音起了变化的结果）。

音标则是符号和音素的一致，即一个符号只代表一个音素，一个音素只用一个符号代表。因此音标不但是精确地纪录语音的符号，也是帮助学习文字和发音的有用工具。通行较广的是国际音标，国际音标可以用来纪录任何一种语言。为了纪录或

描写某一种具体语言，也可以制定一种只适用于某种语言语音的音标。本教材用的音标就是专门用以纪录和描写藏语拉萨话语音的一套符号，我们可以叫它为“藏语拉萨话拼音符号”，简称“拼音符号”。（它们所代表的具体的音素以及和国际音标的对照，请参看附录二）

3. 音素和音节——音素和音节都是语音的单位。音素是语音的最小单位；音节是语音结构的基本单位。音节可以是一个音素构成的，如 af、av；也可以是由两个音素构成的，如 gaf、kaf、kav、ngav 等；也可以是更多的音素构成的。
4. 声调——音节声音的高低和升降叫声调。一个语言（或方言），如果用音节声音的高低和升降来区别语义就说这个语言（或方言）有声调，如果并不靠它区别语义，就说这个语言（或方言）没有声调。

拉萨话有四个声调和一个轻声，四个声调分别用^f、^v、^h、^w来表示，写在一个音节的末尾，轻声不标符号。（参看附录二）

5. 元音和辅音——元音和辅音是音素的两大类。发元音时声带颤动，气流自由呼出，不受任何阻碍；发音器官各部分肌肉的紧张程度是均衡的；气流较弱，如 a。发辅音时，气流在发音器官的某一部分受到一定阻碍；造成阻碍部分的肌肉特别紧张；气流比元音强。例如 g、k、ng、j、q、ny、d、t、n、b、p、m、z、c、x、s、r、l、h、等。有的音在发音时声带颤动，气流受到很轻微的阻碍（摩擦），介于元音和辅音之间，叫做半元音，如 w、y。
6. 辅音的分类——辅音可以从发音部位和发音方法两个方面来分类。弄清楚辅音具体的发音部位和发音方法，对于学会正确的发音有很大的帮助。（参看附录二）

五、练习

1. 抄写三十个辅音字母。

① 按顺序抄写；

② 分高调、低调两类抄写。

2. 抄写下列各对字母，注意它们的异同。

ཁ——ག

ར——ད

པ——བ

ལ——ཡ

ཏ——ད

ད——ར

ཏ——ད

ཇ——ཟ

ཅ——ཆ

ཆ——ཅ

ཇ——ཇ

3. 给下列各对字母注音，并比较它们在发音上的异同。

① { ཁ ཆ ཐ བ ཅ རྒྱ མ ཡ
 ག ཇ ད བ ཇ ལ ཟ འ

② { ཀ ཅ ཏ པ ཅ
 ཁ ཆ ཐ བ ཅ

③ { ལ ལ
 ན ར

4. 按顺序背诵三十个辅音字母。

第二课 元音与拼音

一、四个元音符号(ཅུ་ལྔ་པ་)

藏文有四个元音符号：

ཀི i ཕུ u རེ e འོ o

1. 元音符号都不能单成音节，必须和辅音字母拼合（所以习惯上不叫“字母”，而叫符号）。
2. 元音符号的名称和发音不一致。

元音符号	名 称	发 音
ཀི	ཀི་གུ kigvuf	i
ཕུ	ཕུ་བས་ཀྱུ xâbvjuv	u
རེ	རེ་ཁྱེང་བོམ་ nzhengvbof	e
འོ	འོ་རོ navrof	o

为了表示元音符号的音，也可以把它们和辅音字母ཀྱ拼在一起，代表元音：

ཀྱི i ཀྱུ u ཀྱེ e ཀྱོ o

二、元音符号和辅音字母的拼合

1. 写法——元音符号和辅音字母拼合时， 写在辅音字母的下方，、、 写在字母的上方。
2. 读音——将辅音字母单读时所带的元音 a 换成所拼元音符号的发音，声调不变。例如：

ཨ af	པ paf	པ pav	ས saf	ས sav
ཨ if	པ pif	པ piv	ས sif	ས siv
ཨ uf	པ puf	པ puv	ས suf	ས suv
ཨ ef	པ pef	པ pev	ས sef	ས sev
ཨ of	པ pof	པ pov	ས sof	ས sov

三、传统拼读法(ལྷན་ཤྲོད་)

在传统的藏文拼读法中，元音符号和辅音字母拼合时，是先读出辅音字母的名称，再读出元音符号的名称，然后读拼出的音节音，即：

辅音 + 元音 → 音节音

པ paf	kivguf	pif
པ paf	xâbvjuf	puf
པ paf	nzhengvbof	pef
པ paf	navrof	pof
པ pav	kivguf	piv
པ pav	xâbvjuf	puv

བ pav nzhengvbof pev

ཕ pav navrof pov

四、例词

1. ཁ 他	10. མི 人, 别人
2. ། 听见〈动〉	11. མེ 火
3. ཏ 哭〈现、未〉	12. ལྟ 酸奶
4. ར 水, 河	13. ང 吃〈命〉
5. ལ 买〈现、未〉	14. འ 山
6. ཤ 册子, 单子	15. ཁྱ 年, 岁
7. ཅ 那, 那个	16. ཉ 死〈动〉
8. ཏ 气 (指球类中的)	17. ཏ 谁
9. ཏ 男孩, 儿子	18. ཏ 牙齿

五、语文知识

1. 元音的分类——元音可以从发音时口腔的开闭 (即舌位的低高)、舌位的前后、嘴唇的圆展等三个方面来分类。弄清楚一个元音在这三方面具体属哪一类, 对于学会正确的发音有很大的帮助 (参看附录二)。另外, 从发音时间的长短又可以把元音分成长短两类, 这在拉萨话中也很重要。